

Sygn. akt XVII AmC 624/09

ODPIS

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2009r.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący: SSO Urszula Wilk

Protokolant: Łukasz Wychowaniec

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2009r., w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
przeciwko Lukas Bank S.A. we Wrocławiu
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje wykorzystywania w obrocie z
konsumentami następujących postanowień wzorców umownych:

1. „W przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy
Kredytobiorca poniesie koszty związane z monitorowaniem Kredytobiorcy:

1) telefoniczne upomnienie Kredytobiorcy związane z nieterminową
spłatą kredytu – 13 PLN;

2) korespondencja kierowana do Kredytobiorcy związana z nieterminową
spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie
Bankowego Tytułu Egzekucyjnego), za każde pismo. Opłata za korespondencję
kierowaną do poręczycieli Bank obciąża dodatkowo Kredytobiorców według
tych samych stawek – 15 PLN;

3. wyjazd interwencyjny do Kredytobiorcy – 50 PLN”

2. „Kredytobiorca zobowiązuje się do ustanowienia następujących zabezpieczeń kredytu/zabezpieczenia docelowe:

Przystąpienie do Generalnej Umowy Ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych w TU Europa S.A. Okres ubezpieczenia wynosi <36/60> miesięcy. Składka ubezpieczeniowa w kwocie <kwota> zł płacona jest z góry za cały okres ubezpieczenia i nie podlega zwrotowi”;

II. zasądza od Lukas Bank S.A. we Wrocławiu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobranie od Lukas Bank S.A. we Wrocławiu na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie) kwoty 600 zł. (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Lukas Bank S.A. we Wrocławiu.

XVII AmC 624/09

UZASADNIENIE

Powód – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania przez pozwanego Lukas Bank S.A. we Wrocławiu w obrocie z konsumentami:

1. postanowienia zawartego w § 8 ust. 3 wzorca umownego o nazwie „Umowa kredytu (UKM/13/DEN)”, „Umowy kredytu UKM/13/PLN)” oraz „Tabela opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w Lukas Banku” o treści:

„W przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy Kredytobiorca poniesie koszty związane z monitorowaniem Kredytobiorcy:

1) telefoniczne upomnienie Kredytobiorcy związane z nieterminową spłatą kredytu – 13 PLN;

2) korespondencja kierowana do Kredytobiorcy związana z nieterminową spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie Bankowego Tytułu Egzekucyjnego), za każde pismo. Opłata za korespondencję kierowaną do poręczycieli Bank obciąża dodatkowo Kredytobiorców według tych samych stawek – 15 PLN;

3. wyjazd interwencyjny do Kredytobiorcy – 50 PLN”

2. postanowienia zawartego w „Załączniku nr 1 do umowy kredytu” o treści „Kredytobiorca zobowiązuje się do ustanowienia następujących zabezpieczeń kredytu/zabezpieczenia docelowe:

Przystąpienie do Generalnej Umowy Ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych w TU Europa S.A. Okres ubezpieczenia wynosi <36/60> miesięcy. Składka ubezpieczeniowa w kwocie <kwota> zł płacona jest z góry za cały okres ubezpieczenia i nie podlega zwrotowi.”

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że pozwany Lukas Bank we Wrocławiu oferując swoje usługi konsumentom posługuje się w/w wzorcami umownym zawierającym zakwestionowane postanowienia. Postanowienia te nie stanowiły przedmiotu indywidualnego uzgodnienia ani nie podlegały negocjacji.

Postanowieniu zawartemu w § 8 ust. 3 wzorca umownego o nazwie „Umowa kredytu (UKM/13/DEN)”, „Umowy kredytu UKM/13/PLN)” oraz „Tabela opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w Lukas Banku” powód zarzucił, iż stanowi ono niedozwolone postanowienie umowne. Zdaniem powoda brak określenia procedur jakimi pozwany kieruje się przy podejmowaniu czynności związanych z dochodzeniem swoich należności, nie tylko jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, lecz również w sposób rażąco narusza interes ekonomiczny konsumenta, poprzez zwiększenie w sposób nieuzasadniony obciążeń finansowych związanych z opóźnieniem w spłacie zadłużenia.

Postanowieniu zawartemu w „Załączniku nr 1 do umowy kredytu” powód zarzucił, iż nie tylko stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami, lecz w sposób rażąco narusza interes ekonomiczny konsumenta. Postanowienie to bowiem wyłącza możliwość zwrotu konsumentowi składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, postanowienie to naraża konsumenta na koszty, które w żaden sposób nie wynikają z wykonywania umowy, a powodowane są wyłącznie brakiem staranności i lojalności w wykonywaniu zobowiązania przez bank.. W ocenie powoda nie zachodzi ekwiwalentność i proporcjonalność pomiędzy ponoszonym przez kredytobiorcę kosztem, a celem dla którego konsument koszt taki ponosi.

W odpowiedzi na pozew pozwany złożył oświadczenie, iż uznaje powództwo w całości i wniósł o nieobciążanie go kosztami procesu (k. 64).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą przedmiotem, której jest m. innymi udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych (KRS, k. 71-81).

Pozwany stosuje w obrocie z konsumentami wzorce umowne o nazwach nazwie „Umowa kredytu (UKM/13/DEN)” (k. 23-37), „Umowa kredytu UKM/13/PLN)” (k. 8-22), „Tabela opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w Lukas Banku” (k. 38), oraz „Załącznik nr 1 do umowy kredytu” (k. 15) (okoliczność niekwestionowana przez pozwaną, uznana za przyznaną na podstawie art. 230 kpc). Wzorce te podzielone są na mniejsze kolejno ponumerowane jednostki redakcyjne.

We wzorcach tych jest możliwość wpisania jedynie każdorazowo zmiennych danych dotyczących danej umowy takich jak: data zawarcia umowy, danych personalnych osób zawierających umowę, kwot, walut, danych dot. nieruchomości, podpisy. W pozostałym zakresie w zakwestionowanych wzorcach nie zostały pozostawione żadne wolne miejsca na dokonanie dodatkowych postanowień, nie ma również możliwości zmian istniejących. Sąd ustalił zatem, że postanowienia „Umowy kredytu (UKM/13/DEN)”, „Umowy kredytu UKM/13/PLN)”, „Tabeli opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w Lukas Banku” oraz „Załączniku nr 1 do umowy kredytu” nie były uzgadniane indywidualnie z konsumentami. Pozwana nie przedstawiła też żadnego dowodu na okoliczność, że konsumenci mieli możliwość prowadzenia negocjacji, czy wpływ na treść postanowień tego wzorca.

Sąd ustalił, że w:

- w § 8 ust. 3 wzorca umownego o nazwie „Umowa kredytu (UKM/13/DEN)”, „Umowy kredytu UKM/13/PLN)” oraz „Tabela opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w Lukas Banku” o treści:

„W przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy Kredytobiorca poniesie koszty związane z monitorowaniem Kredytobiorcy:

1) telefoniczne upomnienie Kredytobiorcy związane z nieterminową spłatą kredytu – 13 PLN;

2) korespondencja kierowana do Kredytobiorcy związana z nieterminową spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie Bankowego Tytułu Egzekucyjnego), za każde pismo. Opłata za korespondencję kierowaną do poręczycieli Bank obciąża dodatkowo Kredytobiorców według tych samych stawek – 15 PLN;

3. wyjazd interwencyjny do Kredytobiorcy – 50 PLN”

- w „Załączniku nr 1 do umowy kredytu” o treści „Kredytobiorca zobowiązuje się do ustanowienia następujących zabezpieczeń kredytu/zabezpieczenia docelowe:

Przystąpienie do Generalnej Umowy Ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych w TU Europa S.A. Okres ubezpieczenia wynosi <36/60> miesięcy.

Składka ubezpieczeniowa w kwocie <kwota> zł płatna jest z góry za cały okres ubezpieczenia i nie podlega zwrotowi.”

Objęte pozwem postanowienie umowne nie dotyczy głównych świadczeń stron, wynikających z umowy.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że pozwana w odpowiedzi na pozew złożyła oświadczenie, iż uznaje powództwo w całości. Jednakże zgodnie z art. 479¹¹ kpc w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone sąd nie może wydać wyroku tylko na podstawie uznania powództwa. Zatem pomimo uznania przez pozwanego powództwa w całości i zobowiązania się przez niego do dokonania niezbędnych zmian w stosowanych przez siebie wzorcach umownych, konieczna była ocena zakwestionowanych w pozwie postanowień umownych pod kątem ich abuzywności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego jest niedozwolone wymagało zatem oceny, że jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Przyjmuje się, że istotą dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka (tak np. wyrok SN z 8 czerwca 2004r., ICK-635/03). Z dobrymi obyczajami kłóci się zatem takie postępowanie, którego celem jest zdezorientowanie, wykorzystanie niewiedzy konsumenta przy kształtowaniu stosunku prawnego. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Postanowienie zawarte w § 8 ust. 3 wzorca „Umowy kredytu (UKM/13/DEN)”, „Umowy kredytu UKM/13/PLN)” oraz „Tabeli opłat i prowizji kredytów i pożyczek hipotecznych w LUKAS Banku”, przewiduje, iż w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy Kredytobiorca poniesie koszty podejmowanych przez

bank czynności związanych z dochodzeniem niezapłaconych przez kredytobiorcę rat w postaci telefonicznego upomnienia kredytobiorcy związanego z nieterminową spłatą kredytu w wysokości 13 PLN, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego), za każde pismo, przy jednoczesnym zastrzeżeniu, że opłatą za korespondencję kierowaną do poręczycieli pozwany obciąża dodatkowo kredytobiorców według tych samych stawek - tj. 15 PLN, wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy w wysokości 50 PLN.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienie, poprzez brak określenia procedur jakimi bank kieruje się przy podejmowaniu czynności związanych z dochodzeniem swoich należności, może prowadzić do dowolności działania pozwanego w zakresie zasad, terminów czy częstotliwości korzystania z tych środków i w związku z tym znacznego zwiększenia zadłużenia konsumenta. Brak regulacji w tym zakresie, powoduje, iż pozwany ma możliwość podejmowania działań, a tym samym naliczania ww. opłat według własnego uznania, bez zachowania określonej kolejności i terminów. W świetle kwestionowanego postanowienia możliwa jest bowiem sytuacja, w której bank, podejmując czynności związane z dochodzeniem niezapłaconych przez kredytobiorcę rat, wyśle zarówno do kredytobiorcy, jak i poręczyciela zawiadomienie o nieterminowej spłacie pożyczki po upływie 4 dni od daty wymagalności raty, po czym ponowi wezwanie do zapłaty po kolejnych 2 dniach, nie czekając na dotarcie poprzednio wysłanej korespondencji do kredytobiorcy i tym samym, nie dając konsumentowi możliwości podjęcia stosownych działań w związku z otrzymanym zawiadomieniem. Przy czym zakwestionowane postanowienie nie wyłącza możliwości równoległego podejmowania również innych działań związanych z windykacją należności jak np. telefoniczne upomnienie kredytobiorcy, za które pozwany również nalicza konsumentowi stosowane opłaty. Konsekwencją zatem zakwestionowanego postanowienia może być konieczność ponoszenia przez konsumenta dodatkowych, znaczących i nieuzasadnionych kosztów.

W ocenie Sądu treść zakwestionowanego wzorca umowy może wywoływać u konsumenta błędne przekonanie co do praw i obowiązków wynikających z zawartej umowy. W szczególności na podstawie wzorca umownego konsument nie jest w stanie

ustalić jakie, w przypadku opóźnień w zapłacie, pozwany podejmie środki, z jaką częstotliwością i w jakiej kolejności a w konsekwencji nie ma pełnej wiedzy o rodzaju i wysokości opłat, które obowiązany będzie uiścić na wypadek opóźnienia.

Ponadto na podstawie przedmiotowego postanowienia pozwany może wielokrotnie, w krótkich odstępach czasu podejmować czynności windykacyjne i w związku z tym pobierać opłaty związane z dochodzeniem zaległych rat, co w szczególności, gdy opłaty te nie odzwierciedlają nakładów rzeczywiście poniesionych przez pozwanego, w sposób rażąco narusza interesy ekonomiczne konsumenta i może przynosić pozwanemu nieuzasadnione korzyści.

Należy również podkreślić, że w ocenie Sądu zakwestionowane postanowienie narusza zasady lojalnego kontraktowania, równorzędnego traktowania konsumenta oraz niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy, co należy zakwalifikować jako sprzeczne z dobrymi obyczajami zwłaszcza z uwagi na fakt, iż pozwany na rynku nie jest tylko profesjonalistą, ale także instytucją zaufania publicznego.

Postanowienie zawarte w „Załączniku nr 1 do umowy kredytu” o treści „Kredytobiorca zobowiązuje się do ustanowienia następujących zabezpieczeń kredytu/zabezpieczenia docelowe: Przystąpienie do Generalnej Umowy Ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych w TU Europa S.A. Okres ubezpieczenia wynosi <36/60> miesięcy. Składka ubezpieczeniowa w kwocie <kwota> zł płatna jest z góry za cały okres ubezpieczenia i nie podlega zwrotowi.”, również, w ocenie Sądu, stanowi niedozwolone postanowienie umowne, albowiem jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interes konsumenta.

Wskazać należy, że Celem zobowiązania konsumenta do zwrotu kosztu składki, jest rekompensowanie bankowi kosztów ubezpieczenia chroniącego bank przed ryzykiem związanym z brakiem spłaty kwoty wymaganego wkładu własnego. Przy czym ryzyko takie ustaje z momentem spłaty przez kredytobiorcę części kredytu, która została zakwalifikowana przez bank do ubezpieczenia jako tzw. niski wkład własny. Bank w takim przypadku, stosownie do art. 813 § 1 kc może żądać od ubezpieczyciela zwrotu składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej. W świetle natomiast zakwestionowanego postanowienia możliwa jest sytuacja, kiedy to kredytobiorca

uiści na rzecz banku kwotę służącą pokryciu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu za 60 miesięcy z góry, po czym po 2 miesiącach od zawarcia umowy kredytu dokona jego spłaty w części odpowiadającej wymaganemu przez bank wkładowi własnemu. W takim wypadku bank pobrałby od kredytobiorcy równowartość składki ubezpieczeniowej za 58 miesięcy, pomimo że ryzyko związane z brakiem wymaganego niskiego wkładu własnego trwało jedynie 2 miesiące.

Konsekwencją zakwestionowanego postanowienia jest nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków wynikających z umowy pomiędzy bankiem a kredytobiorcą, która polega na tym, że bank jest uprawniony do pobierania opłaty za okres przypadający po dokonaniu przez konsumenta spłaty kwoty wymaganego wkładu własnego, a więc za okres w którym nie występuje już podwyższone ryzyko po stronie banku. Sąd ocenił również, że zakwestionowane postanowienie naraża konsumenta na koszty, które w żaden sposób nie wynikają z wykonywania umowy, a powodowane są wyłącznie brakiem staranności i lojalności w wykonywaniu zobowiązania przez bank. Z uwagi na powyższe, uznać należy, że przedmiotowe postanowienie wzorca umowy nie tylko stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami, lecz w sposób rażąco narusza interes ekonomiczny konsumenta. Nie zachodzi bowiem ekwiwalentność i proporcjonalność pomiędzy ponoszonym przez kredytobiorcę kosztem, a celem dla którego konsument koszt taki ponosi.

Z tych względów powództwo zostało uwzględnione.

Publikację prawomocnego wyroku zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

O kosztach postępowania postanowiono na podstawie art. 98 kpc.

Za zgodność z oryginałem
Sekretarz